

Jak controllerzy oceniają systemy informatyczne BI

Edyta Szarska

partner w firmie Controlling Partner,
delegat krajowy Międzynarodowego
Stowarzyszenia Controllerów (ICV);

Pytania: czytelnicy.controlling@infor.pl

Firma Controlling Partner przeprowadziła wśród polskich praktyków controllingu badanie użyteczności narzędzi informatycznych wspierających ich w codziennej pracy. Wyniki tego badania mogą być uzupełnieniem dla wszelkich innych informacji pozyskanych na temat systemów BI.

Warto pamiętać, że to, jak bardzo dane narzędzie jest pomocne w pracy, zależy w dużej mierze od samego użytkownika i od jego chęci poznania niewykorzystywanych, a dostępnych funkcjonalności.

Firma Controlling Partner składa podziękowania dla Międzynarodowego Stowarzyszenia Controllerów (Internationaler Controller Verein), dla redakcji miesięcznika „Controlling i Rachunkowość Zarządcza” oraz dla wszystkich pozostałych organizacji, które pomogły w dotarciu do trudno dostępnych i zapracowanych grup praktyków controllingu.

Uczestnicy badania

Niniejsze badanie zostało przeprowadzone wśród 204 dyrektorów finansowych, controllerów finansowych, specjalistów i ekspertów controllingu, analityków i finansistów w okresie czerwiec 2009 – czerwiec 2010. Reprezentowali oni przedsiębiorstwa, które charakteryzują **tabele 1 i 2**.

Większość badanych użytkowników narzędzi informatycznych dla controllingu pracuje w organizacjach zatrudniających powyżej 200 osób i osiągające średnie roczne przychody na poziomie powyżej 200 mln PLN.

Informatyczne narzędzia dla controllingu

Arkusze kalkulacyjne, a przede wszystkim MS Excel, to podstawowe narzędzia pracy specjalistów controllingu. Korzysta z nich ponad 93% praktyków w Polsce.

Z roku na rok coraz większego znaczenia nabierają również zaawansowane narzędzia IT de-

dykowane dla obsługi informacji zarządczej. Zaledwie 6% ankietowanych deklaruje jednak, że w swojej pracy korzysta wyłącznie z narzędzi zaawansowanych, co oznacza, że w najbliższym czasie nie wyprą one powszechnie stosowanego MS Excel (**wykres 1 i 2**).

Użytkownicy systemów BI

Wśród użytkowników zaawansowanych narzędzi IT dla controllingu przewagę stanowili przedstawiciele organizacji, w których z ocenianych systemów korzysta więcej niż 40 osób (**tabela 3**).

Napływ kapitału zagranicznego narzucił na polskich controllerów kompetencje w zakresie znajomości najnowszych technologii informatycznych. Obecnie w Polsce, na potrzeby planowania korporacyjnego, zarządzania ryzykiem, raportowania i analiz, wykorzystuje się wiele światowej klasy systemów, niezwykle cenionych przez doświadczonych liderów różnorodnych rynków. Równoległe rozwinięło się wiele nowych, mniejszych rozwiązań, doskonale wspierających przygotowanie i przetwarzanie informacji dla decydentów.

Ankietowani zapytani o zaawansowane narzędzia controllingu wymienili 34 następujące rozwiązania (**tabela 4**).

Decyzje o wyborze danego systemu do obsługi informacji zarządczej są często podejmowane przez centrale korporacji (zwykle w innych krajach) lub przez menedżerów informatyki. W takich sytuacjach controllerzy finansowi bardzo często dostosowują wynikowe informacje gromadzone w ich własnych modelach planowania i raportowania (najczęściej w MS Excel) do formatów korporacyjnych. Efektem takich działań

jest niewielki stopień wykorzystania możliwości systemów zaawansowanych, przede wszystkim w zakresie modelowania, zmian metodologii planowania, zmian struktur organizacji procesów budżetowania czy raportowania.

Zdecydowanie większą satysfakcję z wykorzystania narzędzi klasy Business Intelligence mają controllerzy, którzy mogli współuczestniczyć w procesie wyboru i implementacji systemów controllingu. Bardzo często poza wiedzą finansową posiadają oni również umiejętność modyfikacji tabel planistycznych zaprojektowanych w takich narzędziach, potrafią z większą swobodą tworzyć wszelkie raporty i analizy wielowymiarowe. Ich informacje są dostarczane szybciej i niejednokrotnie są one bardziej przydatne dla decydentów.

Na podstawie wybranych 10 funkcjonalności używanych systemów controllingu, ankietowani ocenili te narzędzia w skali od 1 do 6, gdzie 1 stanowiło ocenę najgorszą, a 6 – najlepszą.

Oceniane funkcjonalności:

1. Eksport wybranych danych do arkusza kalkulacyjnego (np. MS Excel).
2. Interfejs aplikacji dostosowany do wymagań użytkownika.
3. Dostępność aplikacji dla użytkowników przez internet i intranet.
4. Zaawansowane analizy statystyczne, data mining.
5. Możliwość wielowymiarowego planowania.
6. Możliwość wielowymiarowego raportowania i analiz.
7. Możliwość przechowywania różnych wariantów planów, budżetów, modeli.

8. Czas przetwarzania/kalkulacji danych.
9. Asysta techniczna dostawcy.
10. Elastyczność modyfikacji modeli zaprojektowanych w ocenianym narzędziu.

Tabela 1

Szacunkowe roczne przychody	
Liczba osób	Procent
Do 50 mln PLN	31%
Od 51 do 200 mln PLN	17%
Powyżej 200 mln PLN	52%

Tabela 2

Przeciętne zatrudnienie	
Liczba osób	Procent
Do 50 osób	5%
Od 51 do 200 osób	18%
Powyżej 200 osób	77%

Tabela 3

Struktura procentowa przedsiębiorstw (według liczby użytkowników zaawansowanych narzędzi IT)	
Liczba osób	Procent
Do 10 użytkowników	22%
Od 11 do 40 użytkowników	19%
Powyżej 40 użytkowników	59%

Wykres 1

Wykres 2

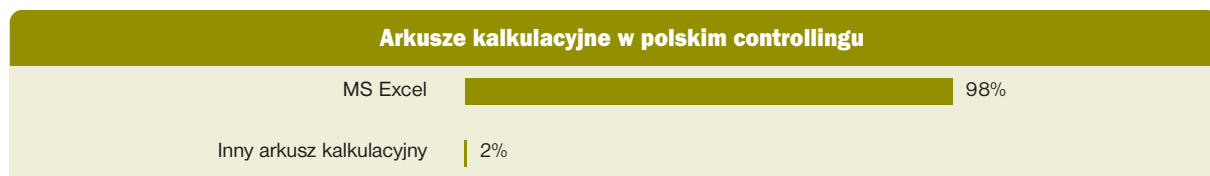

Tabela 4

Systemy IT polskiego controllera			
L.p.	Nazwa narzędzia	L.p.	Nazwa narzędzia
1	AXAPTA	18	Khalix
2	Business Objects	19	LSI Dystrybucja
3	Cartesis Magnitude	20	MIS DWH
4	COGNOS	21	MS Access
5	Comarch Business Intelligence	22	NAVISION
6	Cyberquery	23	Olap
7	Data Warehouse	24	Optima Controlling
8	Egeria Controlling	25	Oracle
9	Era JDEdwards	26	Papirus SQL
10	Eureca	27	PL SQL Developer
11	Glovia	28	Prophix
12	Hyperion	29	rozwiązanie własne
13	IFS	30	SAP
14	Impuls	31	TARGIT
15	INFOMEN	32	TETA
16	InForum	33	Vision
17	Invoice	34	Xpertis Controlling

Tabela 5

Średnia ocena narzędzi IT dla controllingu przez użytkowników			
Nazwa narzędzia	średnia ocena*	Nazwa narzędzia	średnia ocena*
Cartesis Magnitude	4,6	NAVISION	3,7
Eureca	4,3	Optima Controlling	3,6
InForum	4,3	Oracle	3,5
Business Objects	4,3	Olap	3,5
MS Access	4,2	Khalix	3,4
COGNOS	4,0	rozwiązanie własne	3,3
Hyperion	3,9	Impuls	3,2
Prophix	3,9	AXAPTA	2,4
SAP	3,9	Data Warehouse	2,3
Comarch Business Intelligence	3,8	TETA	2,0
Cyberquery	3,7	Era JDEdwards	1,7

* wyeliminowano narzędzia oceniane tylko przez 1 osobę

Ze względu na fakt, iż niektóre z wymienionych wcześniej narzędzi były ocenione tylko przez 1 użytkownika, ostatecznie przeanalizowano ocenę wymienionych w tabeli rozwiązań. Tabela 5 przedstawia średnią ocenę dostępnych rozwiązań przez ich użytkowników.

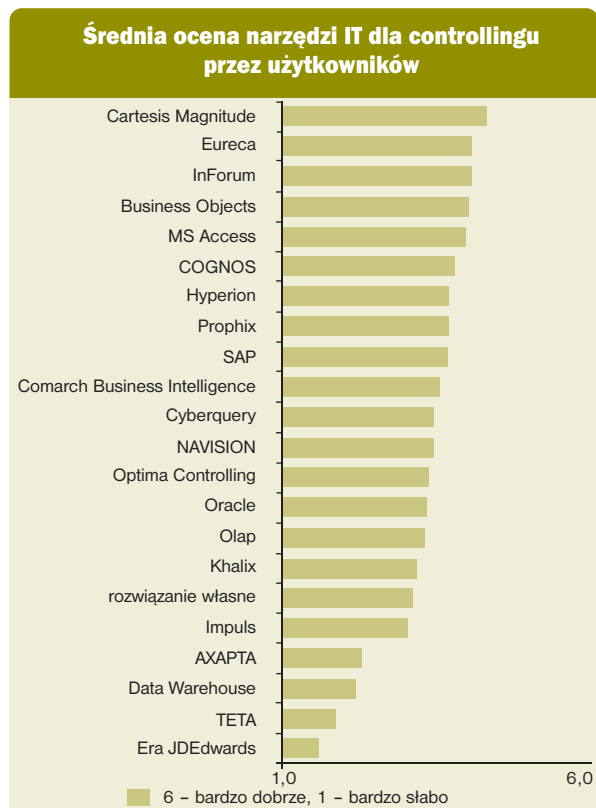
Na rynku systemów BI w ostatnich latach nastąpiło wiele przejęć. Narzędzie znane pod nazwą Cartesis Magnitude w ten sposób stało się własnością Business Objects, a tym samym jest

produktem SAP Business Objects. Narzędzia Oracle (Hyperion Performance Management¹), SAP oraz IBM (Cognos)² zostały uznane w 2010 r. za liderów światowego rynku narzędzi BI. Szczególnego znaczenia nabrały one w wyniku restrykcji związanych z transparentnością informacji finansowej, jako że cenione jest ich wykorzystanie w procesie konsolidacji sprawozdań finansowych (zarówno dotyczące wykonania jak i planowania).

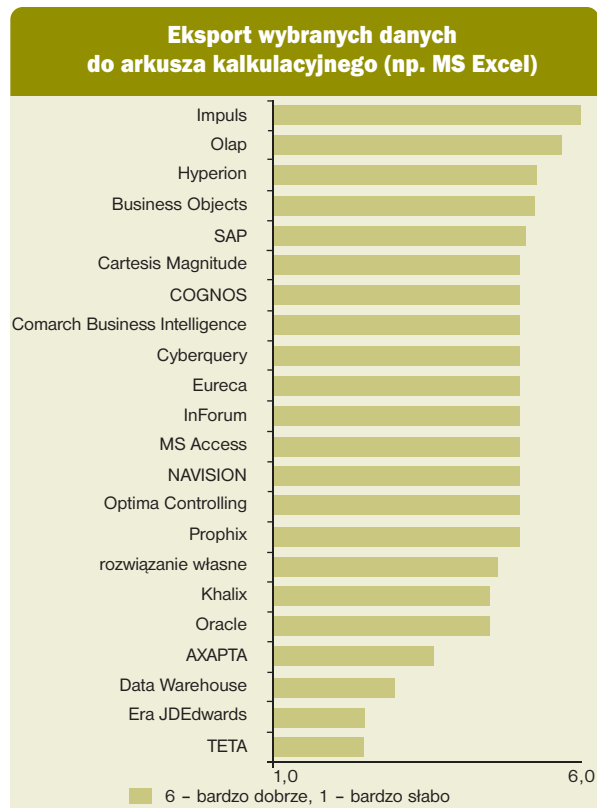
¹ N. Chandler, N. Rayner, J. E. Van Decker, *Magic Quadrant for Corporate Performance Management Suites*, Gartner, 25 January 2010.

² T. Friedman, A. Bitterer, *Magic Quadrant for Data Quality Tools*, Gartner, 25 June 2010.

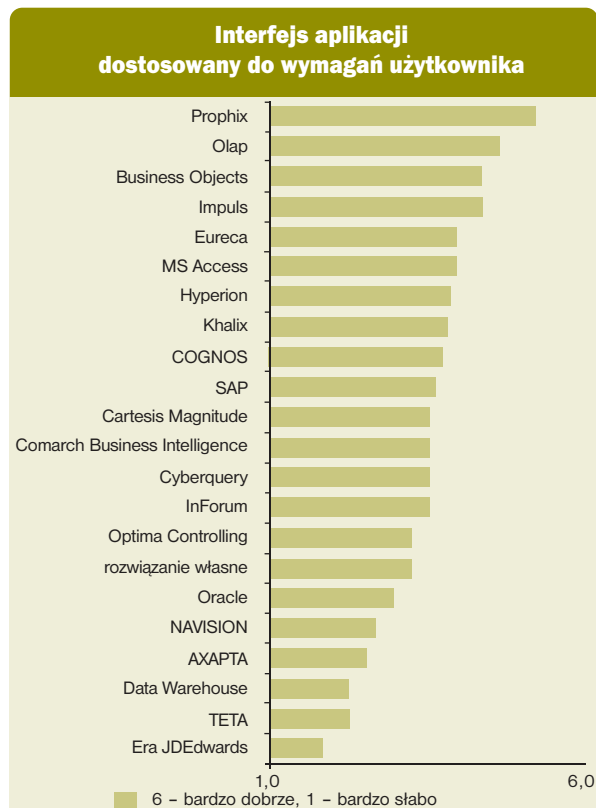
Wykres 3

Wykres 4

Wykres 5

Wykres 6

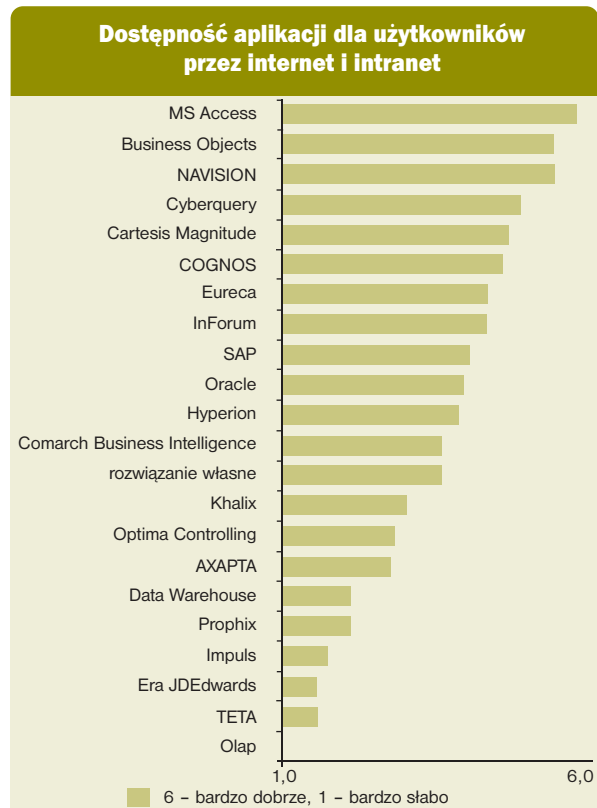
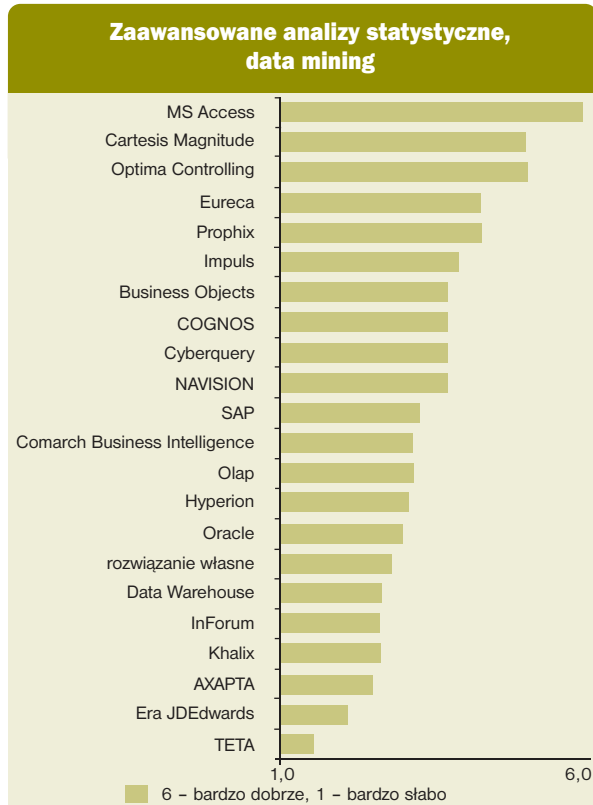

Tabela 6

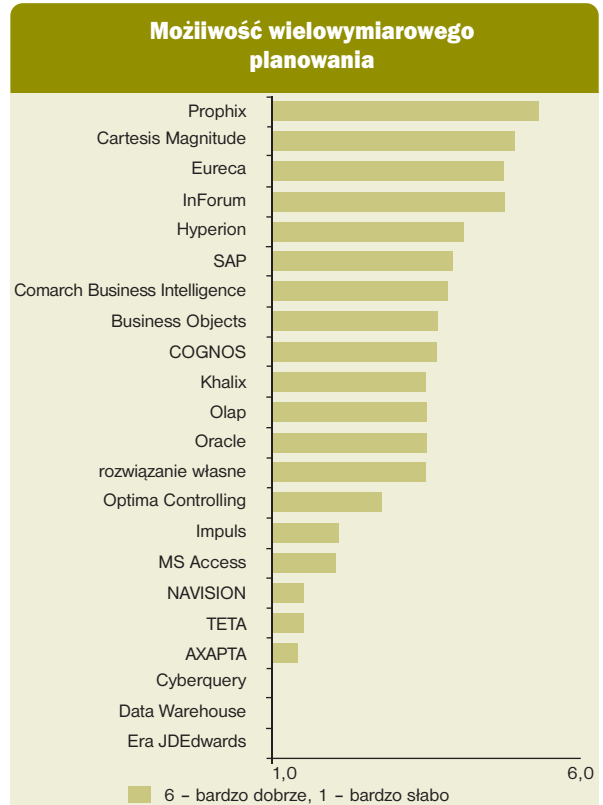
Ocena poszczególnych funkcjonalności narzędzi IT dla controllingu przez użytkowników*										
Nazwa narzędzia	Eksport wybranych danych do arkusza kalkulacyjnego (np. MS Excel)	Interfejs aplikacji dostosowany do wymagań użytkownika	Dostępność aplikacji dla użytkowników przez internet i intranet	Zaawansowane analizy statystyczne, data mining	Możliwość wielomiarowego planowania	Możliwość wielomiarowego raportowania i analiz	Możliwość przechowywania różnych wariantów planów, budżetów, modeli	Czas przetwarzania /kalkulacji danych	Asysta techniczna dostawcy	Elastyczność modyfikacji modeli zaprojektowanych w ocenianym narzędziu
Cartesis Magnitude	5,0	4,0	4,3	4,7	4,7	5,3	4,3	4,7	4,0	4,5
Eureca	5,0	4,5	4,0	4,0	4,5	5,0	4,5	4,0	3,0	4,5
InForum	5,0	4,0	4,0	2,5	4,5	4,5	5,0	4,5	4,5	4,5
Business Objects	5,3	5,0	5,0	3,5	3,5	6,0	3,5	3,8	3,0	4,0
MS Access	5,0	4,5	5,3	5,5	2,0	5,0	2,0	4,0	3,7	5,0
COGNOS	5,0	4,3	4,3	3,5	3,5	4,8	4,3	3,3	4,3	3,0
Hyperion	5,3	4,4	3,6	2,9	3,9	4,5	3,5	4,3	3,1	3,5
Prophix	5,0	6,0	2,0	4,0	5,0	5,0	3,0	4,0	4,0	1,0
SAP	5,1	4,1	3,8	3,1	3,7	4,2	4,2	3,8	3,3	3,4
Comarch Business Intelligence	5,0	4,0	3,3	3,0	3,7	3,7	4,0	3,3	4,0	3,7
Cyberquery	5,0	4,0	4,5	3,5	1,0	4,5	1,0	3,0	5,0	5,0
NAVISION	5,0	3,0	5,0	3,5	1,5	4,0	2,0	5,0	4,5	3,0
Optima Controlling	5,0	3,7	2,7	4,7	2,7	4,7	3,0	3,3	4,0	2,0
Oracle	4,5	3,3	3,7	2,8	3,3	4,0	3,8	3,4	3,1	3,4
Olap	5,7	5,3	1,0	3,0	3,3	4,3	3,3	2,7	2,3	4,0
Khalix	4,5	4,3	2,8	2,5	3,3	3,8	3,3	3,5	2,8	2,5
rozwiązanie własne	4,7	3,7	3,3	2,7	3,3	3,3	3,7	2,3	3,3	2,7
Impuls	6,0	5,0	1,7	3,7	2,0	3,7	2,0	3,0	2,3	2,7
AXAPTA	3,6	2,8	2,6	2,4	1,4	2,0	1,8	2,6	2,6	2,2
Data Warehouse	3,0	2,5	2,0	2,5	1,0	2,5	1,0	3,0	2,5	3,0
TETA	2,5	2,5	1,5	1,5	1,5	2,0	2,0	1,5	3,5	1,0
Era JDEdwards	2,5	2,0	1,5	2,0	0,5	2,5	1,0	2,5	1,0	1,0

* wyeliminowano narzędzia oceniane tylko przez 1 osobę

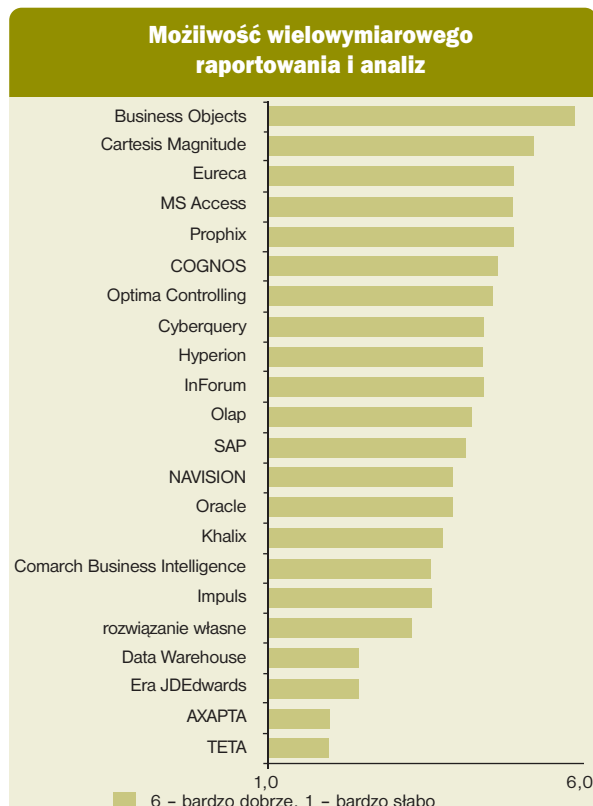
Wykres 7

Wykres 8

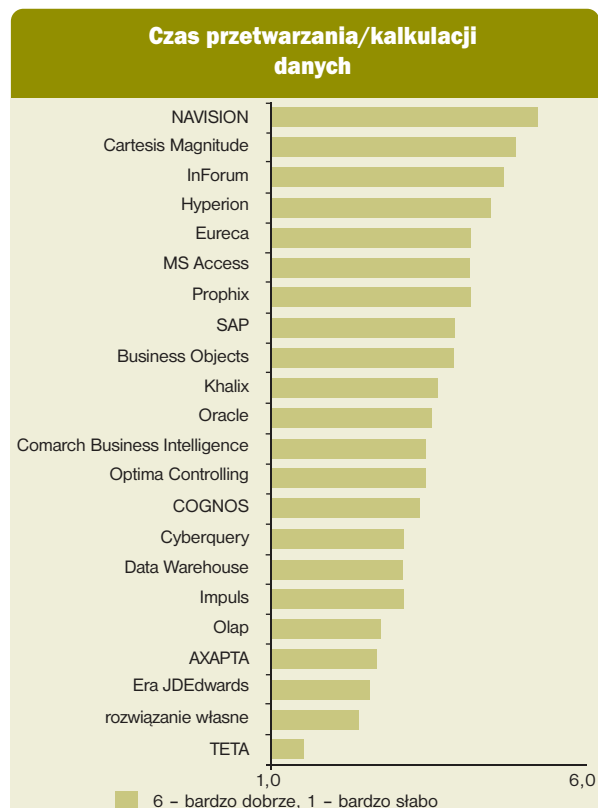
Wykres 9

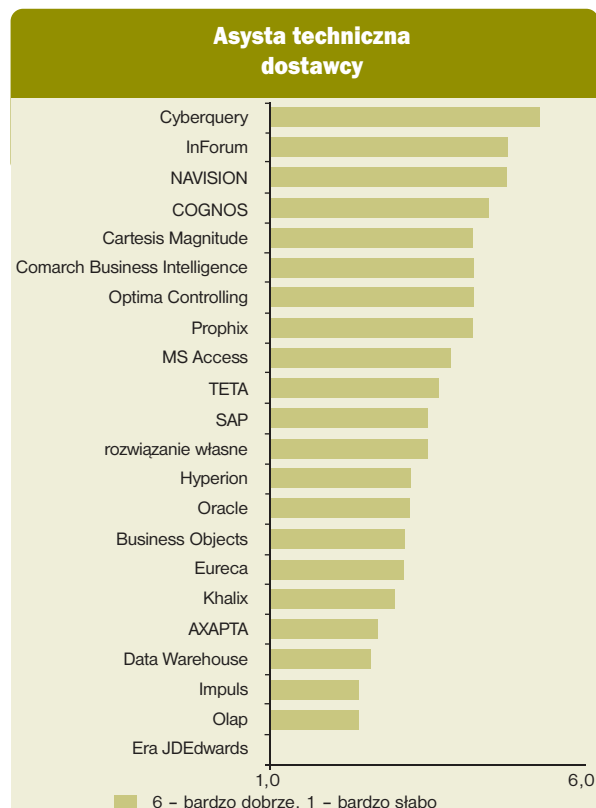
Wykres 10

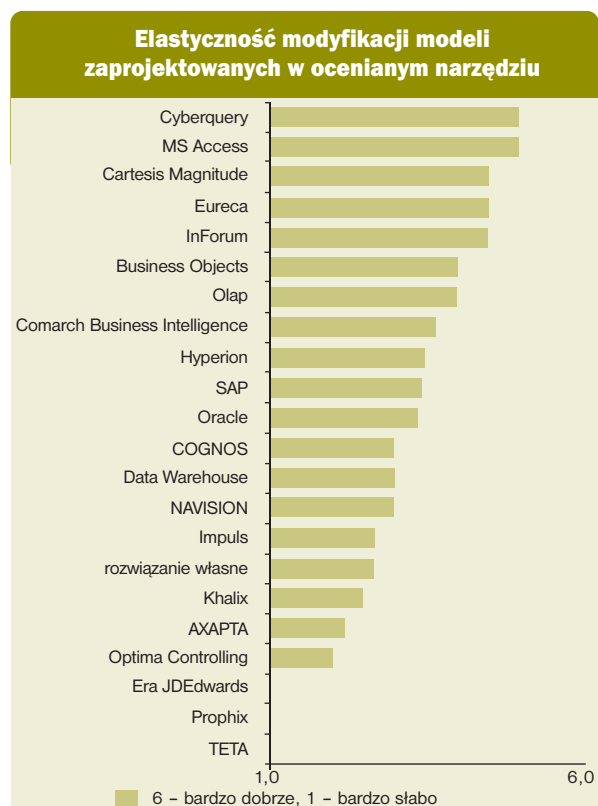
Wykres 11

Wykres 12

Wykres 13

Szczegółowe zestawienie ocen w 10 obszarach, o które zapytani zostali użytkownicy, przedstawia tabela 6.

UWAGA

Eksperti rynku systemów klasy BI wskazują, że producenci i dostawcy powinni zwracać coraz większą uwagę na stopień zrozumiałości oferowanych funkcjonalności przez menedżerów z obszarów operacyjnych, nieposiadających wysokich kompetencji z zakresu informatyki. Dodatkowo szczególnego znaczenia nabiera możliwość dostosowania narzędzi do procesów biznesowych, jak i wszelkie inicjatywy związane z poprawą jakości danych.

Decydując się na wdrożenie systemu dla controllingu, należy przeanalizować również inne możliwości tych narzędzi, takie jak modele kalkulacji cen, wyceny kosztów produktów i klientów. Niezmiernie ważna jest również wielkość producenta i jego zdolność do przetrwania trudności rynkowych, które mogą mieć wpływ na asystę techniczną i wsparcie technologiczne.

Wykresy 4-13 prezentują graficzny obraz ocen poszczególnych funkcjonalności systemów dla controllingu.